

CAPUT XIX.

Ut justus morali potentia per longius tempus omnia venialia peccata, etiam ea, quæ ex semiplena inadvertentia, & infirmitate subrepunt, evitare possit; necessaria sunt extraordinaria gratiæ auxilia, quæ, an, excepta B. Virgine, alicui mortalium hæctenus obvenerint? definiri certo nequit. Demonstratur Thesis ex S. Scripturæ, SS. Patrum, Conciliorumque auctoritate. Quamdiu justus sine peccato veniali esse non possit? ex oratione dominica, ex Tridentino, & SS. Patrum loquendi modo determinatur. Objectio ex S. Augustino deprompta elevatur. Cur justus in hac vita cum ordinariis gratiæ auxiliis non devitet omne peccatum, cum illud devitare physica potentia possit? ratio repetenda ex commutatione, & fragilitate voluntatis humanæ. Plura scitu digna de signis proficientis animæ, de perfectione propria præsentis vitæ, deque justitiæ plenitudine, ad quam in hac vita committendum per operationem justitiæ. Hallucinatio Tournelyi, negantis exstare præceptum omnia venialia peccata devitandi, refellitur. Demum Cl. Jctum communiæ cum Pelagio causam fecisse ex Pelagiana fidei formula demonstratur.

§. CLXXIV. **P**ropos. IV. *Ut justus possit morali potentia per diuturnum tempus omnia peccata venialia, etiam ea, quæ ex semiplena inadvertentia, & infirmitate subrepunt, evitare, necessaria sunt extraordinaria gratiæ auxilia, quæ ex speciali Dei privilegio B. Virgini collata fuisse tenet Ecclesia.*

Hæc propositio probatur omnibus illis Scripturæ locis, quibus asseritur neminem, adeoque nec *justum* hanc mortalem vitam ducere a peccatis quotidianis, seu venialibus prorsus immunem: *neque enim est homo, qui non peccet a)*; & *si dixerimus, quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est b)*. Quamvis vero Scriptura haud satis exprimat neminem vivere *posse sine peccato*, sed tantum neminem *sine eo vivere asserat*; inde tamen SS. Patres possibilitatis, seu *potentiæ morali* cum actu conjunctæ negationem recte inferebant (§. XXIII.): propterea, quod negatio actus in toto aliquo genere per universum tempus arguat negationem potentiæ saltem ordinariæ, & secundum communem cursum & statum rei, qualis est *potentia morali*; cujus tamen negationem aliquatenus expressisse videtur Sapiens, cum agebat: *Quis potest dicere, mundum est cor meum, purus sum a peccato?* c) ordinaria igitur gratiæ auxilia, quæ justis non desunt, non sufficiunt ad omnia peccata venialia per longius tempus *potentia morali* devitanda, sed necessaria ad hæc sunt auxilia extraordinaria.

§. CLXXV. Confirmatur hujus dogmatis veritas ex constanti ac universali Ecclesiæ doctrina, cujus testes sunt SS. Patres, & Concilia. Patrum auctoritates jam supra (§. XXIII.) produximus. Ex Conciliis celeberrimus est

a) 2. Paralip. Cap. 6. v. 36. & 3. Reg. 8. v. 46. b) 1. Joann. 1. v. 8. c) Proverb. 20. v. 9.

est Carthaginense plenarium totius Africae, quod *anathema* dicit illi 1) qui textum S. Joannis supra citatum, sic accipiendum putaverit, ut dicat propter humilitatem oportere dici nos habere peccatum, non quia ita vere est, Can. 6. 2) qui dixerit in oratione dominica ideo dicere Sanctos: *dimitte nobis debita nostra, ut non pro se ipsis hoc dicant, sed pro aliis, qui sunt in suo populo peccatores*, Can. 7. 3) & qui eadem verba volunt a Sanctis dici, ut humiliter, non veraciter hoc dicatur. Can. 8. Iidem Canones repetuntur in Synodo Africana universali sub Cœlestino Papa, qui Canones hos confirmat Epist. I. ad Episcopos Galliae. Denique Synodus Tridentina hanc Patrum Conciliorumque doctrinam secuta definiuit: *justificatum non posse in tota vita omnia peccata, etiam venialia vitare, sine speciali privilegio* (§. XXVIII) adeoque sine extraordinariis gratiae auxiliis, quae potissimum duo complectuntur: 1) singularem Dei providentiam, qua peccandi occasiones arcentur, incentiva peccati remouentur, & excolendarum virtutum media suggeruntur. 2) Jugem novi semper dilectionis sanctae fervoris inspirationem, qua animus, ne negligentia torpescat, intenditur, repentini concupiscentiae, aliarumque passionum motus illico comprimuntur, assidua subordinatio appetitus inferioris ad rationem conservatur, mensque cœlestibus semper intenta, & in Deum defixa, *quidquid aliud diligendum venerit in animum, illic rapitur, quo totius dilectionis impetus currit* a) Hæc autem perfectio & rectitudo haberi non potest per gratiam sanctificantem, & auxilia ordinaria ei correspondentia: quia tamen per eam restituatur subordinatio mentis ad Deum, *remanet tamen in ea corruptio quantum ad carnem*, quæ rationi non subicitur (§. CLXVI.) Unde perfectionem, seu *rectitudinem* illam, quam excepta Matre Dei, mortalium

R 2

nemo

a) S. August. Lib. de doctrina Christi. Cap. 21.

nemo hactenus consecutus est, *expectamus in statu gloriae*, inquit, S. Thomas a). *)

§. CLXXVI. Quamvis autem SS. Patres & Concilia justum omnia peccata venialia vitare *in tota vita* non posse definiant; quamdiu tamen justus esse sine peccato veniali possit, non determinant. At nihilominus Oratio dominica quotidie recitanda: Concilium Trident. quod Sess. 6. Cap. 11. venialia peccata vocat *quotidiana*: & modus loquendi SS. Patrum satis innunt, justum moraliter non posse per integrum diem ita vigilare, ut nullum veniale peccatum saltem ex *fragilitate*, aut *aliqua inadvertentia* subrepat. Unde S. Chryostomus ait: *Quod si unius diei peccata nostra accurate recogitaremus, tunc clare nossemus, quantorum rei essemus majorum a)*. Et S. Hieronymus *potest quisque*, inquit, *etiam qui mox baptizatus est, dicere: dimitte nobis, non humilitatis mendacio, sed pavore fragilitatis humanæ suam conscientiam formidantis*. Et nunquid non Sacerdos in sacra liturgia pari ad humilitatem veritate *immaculatam hostiam pro innumerabilibus peccatis, offensionibus, & negligentis suis* offerre quotidie profitetur? Si christianæ pietatis Principes & antesignani ita loquuntur inter aras, ex instituto Ecclesiæ, quæ in tremenda mysteria nec minimum

a) Quæst. 24. de veritate Art. 12.

*) An privilegium, quod B. Virgini concessum tenet Ecclesia, quodque illi S. Aug. L. de nat. & gratia C. 36. & S. Bernardus Epist. 114. attribuunt, etiam alicui alteri mortalium hactenus obvenerit? quæstio est, quæ certo definiiri nequeat. Unde quamvis S. Augustinus affirmantem sententiam se reprehendere non audere asserat; simul tamen eam se defendere non posse contestatur Lib. de perfect. Just. Cap. 21. n. 44.

a) Hom. 20. in Matth. b) Lib. 3. contra Pelagianos.

num quidem mendacium irrepere sinit; quales esse putabimus plerosque Christianos uno plerumque religionis cortice contentos, qui salutem molli brachio attingunt? inquit piissimus *Merbesius* a) *)

§. CLXXVII. Quæ contra hoc dogma Pelagianum objiciebant, a SS. Hieronymo & Augustino solide jam refutata sunt. Objectionum vero summa hæc erat: S. Scriptura omnibus auctor est, *ut sint perfecti & integri in nullo deficientes* a); *sint perfecti, sicut Pater cælestis perfectus est* b); *ut exhibeamus omnem hominem perfectum in Christo Jesu*, inquit Apostolus ad Colossenses c); imo ipsemet se *perfectis* annumerat scribens ad Philippenses: *quicumque perfecti sumus, hoc sentiamus* d). Quis vero peccatum etiam veniale perfectioni obstare dubitet? Deinde per preces publicas ab Ecclesia ordinatas petimus liberari *ab omni peccato*, oramusque, *ut ad nullum declinemus peccatum*. At nemo nisi temere dixerit ab Ecclesia præscribi preces ad exorandum aliquod extraordinarium

R 3

narium

a) Summæ Christianæ Par. I. Q. 7. edit. Paris. de anno 1683.

*) Hæc quidem intelligenda sunt de omnibus peccatis venialibus ex *fragilitate*, & *subreptione* commissis: nam sunt non pauci puri & immures ab omnibus levioribus, quæ ex proposito, & plena deliberatione contingunt, quæ proinde morali potentia vitari possunt. Quare Theologi docent votum vitandi omnia venialia primi generis invalidum esse: quia est de re moraliter impossibili; validum vero respectu venialium secundi generis: quia est de re moraliter possibili. Sed recte monet *Haberz*us justis hic nihil præsumendum esse, nisi prius computaverint cum viro sapiente, an habeant sumptus necessarios ad perficiendum; ne sub prætextu majoris perfectionis incaute incidant in laqueos diaboli.

a) Jac. I. v. 4. b) Matth. 5. v. 48. c) Cap. I. v. 28.

d) Cap. 3. v. 13.

narium privilegium, vel miraculum, & non potius id solum, quod Deus præstat secundum legem ordinariam, nempe per ordinaria gratiæ efficacis auxilia: quis enim credat Ecclesiam petere gratias tantum sufficientes propter voluntatis resistentiam cum impotentia morali conjunctas, & nunquam in actum redigendas? supponit ergo omnia peccata, proinde & venialia vitari in hoc statu posse potentia morali per communes gratias, quas a Pelagio aliquando, quamquam non nisi ad *Facilius* posse, admittas diximus (§. CI.), quem propterea redarguens S. Augustinus: *Tolle, inquit, Facilius, & non solum plenus, verum etiam sanus est sensus, si ita dicatur: ut quod per liberum facere homines jubentur arbitrium, possint implere per gratiam a)*, ubi gratiam, quam Pelagius necessariam fatebatur ad *Facilius* posse, vult S. D. ut necessariam fateatur ad *simpliciter* posse potentia nempe morali cum actu conjuncta; sed ad *facilius* posse Pelagius aliam non requirebat gratiam nisi *ordinariam*; igitur nec Augustinus ad *simpliciter* posse aliam requirebat. Unde etiam alibi Cælestium refellens ajebat: *Si a me queratur, utrum homo sine peccato esse possit in hac vita? confitebor esse posse per Dei gratiam, & liberum arbitrium b)*; ubi vides, nullam hic loci fieri gratiæ *extraordinariæ* mentionem. Ac proinde &c.

§. CLXXVIII. Jam ergo hisce objectionibus per ordinem satisfaciendum est. Quod perinde primo loco profertur de *perfectiōe*, ad quam habendam nos Scriptura commonet & adhortatur; intelligendum esse de *perfectiōe* propria hujusce status naturæ corruptæ, quæ cum aliqua imperfectiōe consistat, S. Augustino interprete discimus, ait enim S. Doctor: *Cum ergo legitur*
in

a) Lib. de grat. Christi Cap. 29. b) Lib. 2 de peccat. merit. & remiss. Cap. 6. Et Lib. de perfect. just. Cap. 7

in Scripturis cujusque perfectio, qua in re dicatur, non negligenter intuentum est, quoniam non adeo prorsus quisque sine peccato esse intelligitur, quia in aliqua re dicitur esse perfectus. Quamquam & in hoc possit ita dici, ut non, quia jam non est, quo proficiat, sed quia ex maxima parte profecit, hoc nomine dignus habeatur a).

Distinguenda igitur est cum *Haberto* duplex perfectio, altera status *patriæ*, altera status hujus *vivæ*. Illa consistit in omnimoda justitiæ plenitudine: quia nulla ibi lucta, quæ animam a se ipsa dividat; nulla membrorum lex, quæ legi mentis repugnet, sed plena charitas, qua prorsus ex toto corde, tota anima, tota mente beati Summo bono immobiliter adhærebunt, eruntque prorsus impeccabiles. Altera vero consistit in progressu & conflictatione, estque similis perfectioni; sive viatoris, qui festino, rectoque cursu ad Patriam properat; sive militis, qui anhelans ad victoriam strenue dimicat. Porro prima perfectio proponitur, ut *finis* & *merces*, ad quam contendere omnes tenemur: secunda præcipitur, ut *opus*, quo tantum præmium promereamur. Observat vero S. Thomas, finem *præcise* sumptum haud solere præcipi, sed proponi. Ita v. g. Imperator exercitus militibus proprie non imperat victoriam, sed legitimam fortemque pugnam: nec Magister proprie discipulis præcipit, ut scientia excellant, sed ut diligenter se studiis impendant. Quare nec miles, nec discipulus culpa tenentur: ille si victor non exstiterit; iste si cæteros scientia non superaverit; modo uterque partes suas impleverit, ille fortiter pugnando; iste ad consequendam scientiam omnem operam conferendo.

a) Tract. de virtutibus Theol. Cap. 3. de charitate §. 1.

Perfectio itaque hujus viæ, quæ nobis præcipitur & ad quam assequendam Deus misericorditer opitulatur, in eo tota consistit, ut concupiscentiæ, quæ habitat in membris nostris, & reluctatur menti nostræ, *ad nullum opus malum vel facti, vel dicti vel cogitati*, ut loquitur S. Augustinus, *consentiamus*, corpus castigando in servitutum redigamus, membraque nostra exhibeamus servire justitiæ, *ad anteriora cum Apostolo extendentes nosmet ipsos & ad destinatum persequentes, ad brævium supernæ vocationis Dei in Christo Jesu a).*

§. CLXXIX. Hac observatione præmissa facile jam intelligitur objectos Scripturæ textus loqui de illo perfectionis genere, quam status viæ præsentis admittit, & viatorum conditio & facultas patitur, ubi dum aliquis *perfectus esse dicitur*, ut supra agebat S. Augustinus; *non tamen prorsus sine omni peccato esse intelligitur*. Natura attestante eodem S. Doctore: *nemo hic vivit absque peccato: & hoc alius majus, alius minus; optimus autem est, qui minimum b).* S. Jacobus autem vult ut *in nullo simus deficientes*: quia vult, ut juxta Apostoli præceptum in omnibus *ad perfectiora feramur c)*: nolle enim proficere, perinde est ac deficere: *Minime pro certo est bonus, qui melior esse non vult, & ubi incipis nolle fieri melior, ibi etiam desinis esse bonus*, inquit S. Bernardus d). Porro signum proficientis animæ moraliter certum est, si cupiditates minuat: si refecet multa superflua, quæ prius necessaria arbitrabatur: si minus solito sibi complacat: si a quibusdam vere illicitis absteat, quæ prius vel licita videbantur, vel saltem negligebat: si peccandi occasiones solicite declinet, & contra ingruentes tentationes acriter pugnet; ubi vero se ex subreptione, aut
fragi-

a) Ad Philip. Cap. 3. v. 14.   b) Epist. 167. alias 29.
c) Ad hæbræos Cap. 1. v. 1.   d) Epist. 91.

fragilitate vel leviter sauciatum advertit, vehementi dolore pungatur: si demum, qui antea humanæ prudentiæ nimis confidebat, deinceps in rebus agendis rationes æternas consulat, & in eis non tam propria lucra vel commoda, quam Dei honorem & gloriam unice intendat. Qui ergo ita comparatus est, quamvis dici nequeat, *jam non esse, quo proficiat*; profecto tamen *jam ex maxima parte ita profecit*, ut, quemadmodum S. Augustinus supra agebat, *perfecti nomine dignus habeatur*.

§. CXXX. S. Paulus *perfectis* se annumerat, ut interprete S. Augustino, *ostenderet secundum istius vitæ modum esse quandam perfectionem, eique perfectioni hoc quoque deputari, si se quisque noverit imperfectum a)*. Sed præterea observat S. Doctor eundem Apostolum, qui se hic versu 13. *perfectis* annumerat, paulo ante versu 12. dixisse: *non quod - - - jam perfectus sim*; quibus sibi contradicere videretur, nisi Apostolus heic locutus intelligatur de perfectione patriæ, ad quam se ipsum extendebat. Ad hanc autem perfectionem & felicitatem anhelans priori versu dicebat: *sequor autem, si quo modo comprehendam*, quod pertinet ad perfectionem vitæ: quicumque enim ita strenne currant, hos Apostolus posteriori versu perfectos dicere non dubitat; ut qui Deum perfecta charitate diligant, quatenus nullam sequuntur cupiditatem, sed indies contendunt ad majorem proficere charitatem: *ac per hoc*, ut Augustinus ait, *- - in ea, quæ perficienda est justitia multum in hac vita profecit, qui quam longe sit a perfectione justitiæ, proficiendo cognovit b)*. Et quemadmodum juxta eundem S. Doctorem, *potest aliquis esse sapientiæ perfectus auditor, cujus nondum sit perfectus & Doctor; ita potest esse perfectus justitiæ cognitor, cujus nondum sit perfectus effector. c)*

Porro

a) Lib. 4. ad Bonifacium Cap. 5. b) Lib. de Spir. & lit. C. 36. c) Lib. 2. de peccat, merit, Cap. 15.

Porro ista, quæ nobis ad perfectionem patriæ tendentibus in hac vita præcipitur, justitiæ perfectio, velut impossibilis æstimanda non est: quia tamen omnia peccata venialia *collective* sumpta declinare *moralis potentia* nequeamus; singula tamen, maxime quæ ex proposito, & plena deliberatione contingunt, *distributive* seu prout divisim occurrunt, cum ordinariis gratiæ auxiliis devitare possumus, ac debemus. *Sic ergo*, hortante nos Augustino, *curramus ut comprehendamus: omnes enim, qui recte currunt, comprehendunt. - - - Curramus credendo, sperando, desiderando; curramus corpus castigando, & elemosynas in nobis dandis, malisque ignoscendis hilariter, & ex corde faciendo, & currentium vires, ut adjuventur, orando; & sic audiamus præcepta perfectionis, ne currere negligamus ad plenitudinem charitatis a)*

§. CLXXXI. Ad alterum, quod ex Ecclesiæ precibus opponitur, respondeo: Ecclesia dum orat, *ut ad nullum declinemus peccatum*; sicut *determinate*, non orat pro gratiis temporaneis, & transeuntibus, quas amissuri sunt reprobi: ita nec *determinate* orat pro gratiis sufficientibus, quibus homines resistant, quæque effectum non consequantur; sed orat solum *indeterminate* pro omni gratia, quæ ad vitandum omne peccatum tam mortale, quam veniale ex lege Dei ordinaria petentibus confertur; consequenter non orat pro gratiæ extraordinariæ privilegio, quod est exceptio a lege Dei ordinaria. Dum igitur Ecclesia orat, *ut ad nullum declinemus peccatum*, orat pro gratiis efficacibus tam contra peccata mortalia, quam venialia, quæ ex proposito, & plena deliberatione contingere possunt; orat etiam pro gratiis sufficientibus, quæ disponunt ad efficaces contra venialia fragilitatis & subreptionis peccata, ne tam frequenter in ea incidamus.

a) L. de Perfect. just. Cap. 8.

mus. Quod autem omnia prorsus in hac vita per gratias sufficientes effugere morali potentia nequeamus; non provenit ex imbecillitate gratiæ, aut, ut Pelagiani volebant, ex necessitate naturæ, sed ex inconstantia, & infirmitate voluntatis humanæ, quæ totas vires non exerit.

Porro hanc infirmitatem in hoc naturæ corruptæ statu Deus plene sanare noluit, quia *virtus in infirmitate perficitur*, & juxta S. Thomam servit ad *exertitium virtutis* a), & quia, ut Augustinus ait, *in ista humana miseria peior est hostis cavenda superbia: ideo nimirum non exstinguitur in carne continentium sanctorum ista concupiscentia, ut dum pugnatur adversus eam, periculorum suorum animus admoneatur, ne securus insletur; donec humana fragilitas ad tantam perfectionem perveniat sanitatis, ut nulla putredo lasciviæ, nullus tumor superbiæ formidetur* b). Unde idem S. Doctor alibi observat: *Deum justum ideo etiam sanctis suis alicujus operis justii non tribuere vel certam scientiam, vel delectationem victricem, ut cognoscant non a se ipsis, sed ab illo sibi esse lucem, qua illuminentur tenebræ eorum, & suavitatem, qua det fructum terra eorum* c).

§. CLXXXII. Ad argumentum ex auctoritate S. Augustini depromptum ajo: S. Doctorem illis locis solum contra Pelagium contendere, quod possit homo *per gratiæ auxilium* vivere sine peccato, non autem, ut volebat Pelagius, *per solas vires liberi arbitrii, naturalemque possibilitatem*. An autem ad devitandum *morali potentia* omne peccatum sufficiat gratia, quæ communiter justis confertur? an vero necessaria sit alia gratia extraordinaria, quæ de lege ordinaria non confertur? non exprimit quidem in textibus objectis: quia id instituti
fui

a) 1. 2. Q. 80. Art. 3. ad 3. b) Lib. 4. contra Julian. Cap. 2. c) Lib. 2. de peccat. merit. & remiss. C. 18. & alibi.

fui ratio tum non exigebat. Attamen posterius illud in aliis locis sat luculenter expressit: uti Lib. de Spirit. & Lit. C. 1. ubi ad Marcellinum ita respondet: *Scriptisti te moveri, eo quod - - - fieri posse dixi: ut sit homo sine peccato, si voluntas ejus non desit ope divina adjuvante; & tamen præter unum, in quo omnes vivificabuntur, neminem fuisse, aut fore, in quo hic vivente foret ista perfectio. Absurdum tibi videtur dici aliquid fieri posse, cujus ubi desit exemplum.* Tum nonnulla profert exempla eorum, quæ fieri possunt, nec tamen unquam fiunt. Deinde Lib. de Nat. & grat. Cap. 36. postquam asseruisset: de Virgine Maria, propter honorem Domini, nullam prorsus, cum de peccatis agitur, se habere velle quæstionem; hanc continenter rationem adfert: quod constet ei plus gratiæ collatum fuisse ad vincendum omni ex parte peccatum, quæ concipere, ac parere meruit eum, quem constat nullum habuisse peccatum: tumque mox ita concludit: *Hac ergo Virgine excepta, si omnes illos Sanctos, & Sanctas, cum hic viverent, congregare possemus, & interrogare, utrum essent sine peccato, quid fuisse responsuros putamus? - - - Rogo vos, quantalibet fuerint in hoc corpore excellentia sanctitatis, - - - nonne una voce clamassent: si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est?* Inde vero sequens argumentum in rem nostram sponte se offert: Perfectio & gratiæ abundantia nulli defacto Sanctorum, præterquam Christo, & SS. ejus Matri collata, est sine dubio gratia *extraordinaria*; atqui perfectio & gratiæ abundantia, quæ sufficiat ad peccatum omni ex parte *potentia morali* cum effectu conjuncta, dum hic vivitur, vicendum juxta S. Augustinum nemini Sanctorum hucusque obtigit, excepto Christo, & SS. ejus Matre: gratia igitur ad omne peccatum in hac vita morali potentia vincendum sufficiens est gratia *extraordinaria*: consequenter gratia ordinaria, quæ Sanctis communiter, & ex lege ordinaria confertur S. Do-

ctari

ctori visa fuit non sufficere ad omne peccatum *moralis potentia*, seu effectivè devitandum. *)

§. CLXXXIII. Cur porro justus in hac vita cum ordinariis gratiæ auxiliis non devitet omne peccatum, cum devitare *physica*, uti diximus, potentia absolute possit? ratio repetenda est cum S. Hieronymo (§. XXIV.) *ex fragilitate, & commutatione voluntatis humanæ, quæ per momen-*

- *) Dicitur fuit: *moralis potentia*. Nam verba S. Augustini ex cit. Libro de Spiritu & lit. non minus, quam S. Hieronymi, & S. Thomæ (§. XXIV.) satis innuunt inesse justis aliquam potentiam vitandi omnia peccata venialia, quæ, cum non sit *moralis*, dici debet *physica*: quia alioqui sine sua culpa caderent. Vide dicta (§. XCVI. & seq). Inde sequitur, ut observat M. Grandin (§. LXXIX) *B. Virginem cum speciali suo privilegio retinuisse physicam potentiam ad peccandum, quamvis moralem non habuerit. In hoc autem differebat ab anamartista Christi: quia in eo ne physica quidem peccandi potentia fuit propter visionem beatificam, qua mox ab initio ejus animæ fruebatur; quod etsi de fide non sit; cum nec Scriptura id clare exprimat, nec in ullo generali Concilio sit definitum; ex communi tamen Theologorum Catholicorum consensu verum esse constat. Unde S. Aug. Lib. 4. de consensu Evangel. Cap. ult. scribit: hominem, cujus susceptione Verbum caro factum est, distare a cæteris, quod nemini ex his concessum sit in hac vita videre Deum, quemadmodum illi. Supposita igitur visione beatifica Christus ne physica quidem potentia necesse potuit. Voluntas enim physice nequit ferri in malum; nisi sub ratione boni adparentis: malum quippe qua tale non est appetibile: atqui ratio voluntati hominis Deum intuitive videntis nihil proponere potest contrarium legi æternæ, tanquam bonum apparens, & appetibile: cum tam clare, tamque perfecte videat Deum esse summum, & omne bonum, ut necessario illi appareat malum, & fugiendum, quidquid voluntati ejus repugnat. Hanc igitur impeccantiam tum S. Augustinus cit. Libro de Spiritu & Lit., tum S. Hieronymus loco proxime citando soli Christo jure attribuit: quia ille solus nec *physicam*, nec *moralem* peccandi potentiam habuit.*

momenta variatur. Quod ipsum fere idem S. Pater inculcat, tum Lib. 3. contra Pelagianos Cap. 4 tum Dialogo 3. ubi ait: *in nostra esse positum voluntate per Dei gratiam non peccare, ut liberum servetur arbitrium; sed pro modo, & tempore & fragilitate conditionis humanae; perpetuitatem vero impeccantiae soli servari Deo, & ei, qui verbum caro factum est. Nec quia ad breve tempus possum, coges me, ut jugiter possim, quia nempe in vitando ad breve tempus hoc vel illo peccato, prout divisim occurrat, non est tanta difficultas, quanta reperitur in vitandis per longius tempus omnibus & singulis, idque, ut §. proxime citato docet S. Thomas, propter corruptionem inferioris appetitus, cujus motus singulos ratio quidem reprimere potest, - - non autem omnes: quia dum uni resistere nititur, fortassis alius insurgit, & quia ratio non potest esse semper pervigil ad hujusmodi motus vitandos.* Inde vero patet impotentiam illam vitandi omnia peccata, consequenter & peccandi necessitatem non esse ad hoc vel illud peccatum veniale, prout hic & nunc actu occurrit, determinatam; sed generalem, vagam, & indeterminatam, quæ necessitas cum sit tantum moralis libertati voluntatis nequiquam præjudicat, ut jam supra Cap. VIII. demonstravimus; de qua necessitate intelligendus est S. Augustinus, cum ait: *Quia peccavit voluntas, secuta est peccantem peccatum habendi dura necessitas, donec tota sanetur infirmitas a):* *) hæc enim necessitas eodem S. Doctore contestante, *ex vitiis, non ex conditione nature orta est.* b)

§. CLXXXIV.

a) Lib. de Perfect. Inf. Cap. 4. n. 9. b) De Nat. & gratia Cap. 66.

*) Inde colliges: aliter dici circulum perfecte rotundum esse possibilem, quamvis sola manu sine ope circini nunquam existat perfecte rotundus; aliter vero possibile esse justo vitare omnia peccata venialia potentia physica,

§. CLXXXIV. Neque porro objicias: dubitari non posse, fuisse, esseque plures justos, qui a statu justitiæ nunquam exciderint, sed gratiam sanctificantem semel acceptam conservaverint usque ad finem vitæ; sed vero cum gratia sanctificante & ordinariis gratiæ auxiliis ei annexis nemo peccat, imo nec peccare potest, juxta illud S. Joannis: *Omnis, qui natus est ex Deo, peccatum non facit; quoniam semen ipsius in eo manet; & non potest peccare, quoniam ex Deo natus est a)*: Ergo.

Verum perperam hic locus Scripturæ objicitur, ad quem jam pridem hæreticis eum urgentibus responderunt SS. *Hieronymus*, & *Augustinus*, ille Joviniano b), iste Pelagianis c) Itaque 1) qui natus est ex Deo, graviter peccare non potest: quia peccatum grave nequit componi cum statu justitiæ: charitas quippe, cum sit plenitudo legis, peccatum grave non compatitur, quemadmodum fides informis. Homo namque sola fide instructus, aliquando graviter peccat, quin desinat esse fidelis: justus contra non ita peccare potest, quia sic peccando desinit esse justus, & deseritur a luce veritatis, qua corruscante prius se a peccato ad Deum converterrat. Quare S. Augustinus scribens contra Gaudentium: *quod,*

etsi nunquam ea vitare contingat. Quod enim sola manu non describatur circulus perfecte rotundus, non provenit ex defectu voluntatis, quæ ad hoc totis viribus nititur; sed ex defectu aliarum potentiarum; unde defectus ille, cum sit involuntarius, non est culpabilis. Contra vero justus ideo non vitat omnia peccata venialia, quæ vitare physice potest: quia voluntas ejus nunquam ad id totas vires exerit, ac proinde defectus ejus peccatum est, qui liber, & voluntarius, prout loco supra cit, notat S. Thomas.

a) 1. Joan. 3. v. 9. b) Lib. 2. adversus Jovin. c) Lib. 2. de peccat. merit. Cap. 7. & 8. Lib. de grat. Christi Cap. 20. & Tract. 5. in 1. Joan.

quod, inquit, non potest iuste, non potest iustus; quoniam hoc decernendo prius amittit iustitiam, ut quod non potest iustus, possit iniustus a) 2) Ex eodem S. Doctore locis cit. Iustus in quantum renovatus, & ex Deo natus est; nec peccat, nec peccare omnino potest, etiam venialiter; sed quatenus est Filius carnis & sæculi, & in eo aliquid remanet ex reliquiis vetustatis, ac nondum plene sopitæ cupiditatis, quam gratia justificans plene non aufert, sed aliquid relinquit ad exercitium virtutis, ut animus periculorum admoneatur ne securus infletur (S. CLXXXI.) Nam in baptismo, inquit S. D. quamvis tota & plena fiat remissio peccatorum; tamen si continuo tota, & plena etiam hominis in æternam novitatem mutatio fieret - - - non diceret Apostolus: Etsi exterior homo noster corrumpitur; sed interior renovatur de die in diem. Profecto enim qui de die in diem renovatur, nondum totus est renovatus. - - - Proficimus ergo in renovationem, iustamque vitam, per quod filii Dei sumus, & per hoc peccare non possumus. Nunc ergo ei (Deo) & similes esse jam cœpimus primitias habentes Spiritus; & adhuc dissimiles per reliquias vetustatis. - - - Illinc ergo peccare non possumus; hinc vero si dixerimus, quia peccatum non habemus, ipsi nos seducimus.

§. CLXXXV. Neque demum dicas: Deus utpote Legislator perfectissimus nequit præcipere, quod novit in hac vita perfecte observari non posse; longe enim absurdissimum foret cogitare, non esse ex mente Legislatoris, ut leges ab eo latæ perfecte & accurate impleantur. Atqui vero vitare omnia peccata venialia, & ad horum nullum declinare, consequenter esse sine ullo omnino peccato, est aliquid huiusmodi, quod Deus novit in hac vita perfecte, & accurate a nobis impleri non posse, sed quod primum in altera vita relinquatur perfecte

a) Lib. I. contra Gaudent, Cap. 30.

fecte implendum: Tunc enim erit justus sine ullo omnino peccato, inquit S. August., quando nulla lex erit in membris ejus repugnans legi mentis ejus, sed prorsus toto corde, tota anima, tota mente diliget Deum. a) Hoc autem primum præceptum justitiæ - - - in illa vita implebimus, cum videbimus facie ad faciem b). Igitur ut omnia venialia devitentur in hac vita, Deus præcipere nequit.

Verum ad hoc argumentum respondeo cum distinctione propositionis majoris: Deus præcipere nequit, quod novit in hac vita perfecte impleri non posse potentia *physica*, & perfectione propria præsentis status naturæ corruptæ; facile largior. Quod novit perfecte impleri non posse potentia *moralis*, & perfectione, quam speramus in patria; prorsus abnuo.

§. CLXXXVI. Ad plenius assequendum hujus distinctionis sensum probe isthic observandum: aliud esse, omnia vitare peccata, & ad nullum eorum declinare; aliud vero: *esse sine ullo omnino peccato*. Horum prius pertinet ad perfectionem viæ, & impletur per *operationem justitiæ*; alterum pertinet ad perfectionem patriæ, & implebitur per *plenitudinem justitiæ*. Tunc ergo, inquit S. Augustinus, erit plena justitia, quando plena sanitas, puta per extinctionem concupiscentiæ; tunc plena sanitas, quando plena charitas; - - - tunc autem plena charitas, quando videbimus (Deum) sicuti est e). Plenitudo ergo justitiæ juxta S. Doctorem continetur in duobus hisce præceptis: *Diliges Deum ex toto corde &c. Non concupisces*. Hoc vero etiam nunc nobis præcipi ait, ut *admoneremur, quid fide exposcere, & quo spem præmittere - & in quæ anteriora nos extendere d), & quo in hac*

S

morta-

a) Lib. de perf. just. C. 8. n. 19. b) L. de Spir. & lit. Cap. 36. n. 64. c) L. de perf. just. C. 3. n. 8. d) Lib. de Spirit. & lit. Cap. 36. n. 64. ubi loquitur de primo dilectionis præcepto.

mortalitate proficiendo conari debeamus a). Tum vero ita concludit: cur ergo non præciperetur homini ista perfectio, quamvis eam in hac vita nemo habeat? non enim recte curritur, si quo currendum est nesciatur; quomodo autem sciretur, si nullis præceptis ostenderetur? b)

Sunt autem in præceptis duo probe discernenda: finis nempe & media. Finis præcise sumptus proprie & directe non præcipitur, sed intenditur solum, aut ut merces proponitur; (§. CLXXVIII.) vis vero & obligatio præcepti cadunt in media. Plenitudo igitur justitiæ, ad quam duo illa præcepta referuntur, quamvis non sit implenda nisi in patria; nobis tamen hic proponitur ut finis & merces; vis autem & obligatio illorum præceptorum cadit in justitiæ operationem, quæ est medium ad obtinendam justitiæ plenitudinem, præcipiturque nobis, ut ad eam totis viribus in hac vita enitamur, quod fit 1) per continuum diligensque virtutis, & bonorum operum studium in ordine ad indies magis amplificandum charitatis regnum: 2) per assiduam vigilantiam, jugemque conatum ad minuendas concupiscentiæ vires, suppressendumque pravæ cupiditatis dominatum.

Quoniam vero in statu naturæ corruptæ moraliter impossibile est, ut quis hac in parte satis invigilet, ne ex quantulacunque negligentia cogitatio aliena, aut inordinati concupiscentiæ motus attentionem, & affectum aliquando detorqueant, neve multa hisce præceptis contraria

- a) L. 1. de Nupt. & Concup. 29. *Ad hoc ergo dixit lex: non concupisces, ut nos in hoc morbo invententes jacere, medicinam gratiæ quereremus, & in eo præcepto sciremus, & quo debeamus in hac mortalitate proficiendo conari, & quo possit a nobis in illa immortalitate beatissima perveniri: nisi enim quandoque perficiendum esset, nunquam jubendum esset.* b) Lib. de perfect. just. Cap. 8, n. 19.

traria oscitante ratione subrepant: idcirco recte S. Augustinus admonuit: *perfectioni hujus vitæ hoc quoque deputari, si se quisque noverit imperfectum: eumque in ea, quæ perficienda est, justitia multum in hac vita profecisse, qui proficiendo cognoverit, quam longe sit a perfectione justitiæ (§. CLXXX.); ut hoc pacto intelligens quotidiana sibi opus esse pœnitentiæ, humili non minus, quam veridica prece Deum quotidie exoret: dimitte nobis debita nostra. Eo modo ergo, concludit S. D. Deus jubet omnibus hominibus, ut non faciant ullum peccatum, quamvis sit præsciens neminem hoc impleturum, ut quicumque impie & damnabiliter præcepta ejus contempserint, ipse faciat in eorum damnatione, quod justum est; quicumque autem in ejus præceptis obedientes, & pie proficientes, nec tamen omnia, quæ præcepit, implentes, sicut sibi dimitti volumus, sic aliis peccata dimiserint, ipse faciat in eorum mundatione, quod bonum est. a)*

§. CLXXXVII. Postremo prætermittenda non est animadversio critica in Tournelyanam de hoc argumento doctrinam. Afferit nempe Theologus iste: *Deum non præcipere, ut omnia collective peccata venialia vitentur, sed singula duntaxat, & in particulari. b)* Ad hoc vero asserendum persuasus videtur ex erroneo hocce principio: *hominem omnia & singula peccata declinare non posse, proinde liberum non esse ad omnia collective peccata venialia vitanda c).*

Ad cavendam igitur omnem hac in re logomachiam, tollenda prius est in hac voce: *collective* latens æquivocatio. Dum ergo quæritur: an omnia *collective*

S 2

pecca-

a) Lib. de peccat. merit. & remiss. Cap. 16. b) Quæst. 4. de necess. gratiæ Art. 8. in respon. ad obj. 3. c) Ibid. ad Instabis 1.

peccata venialia vitari possint? quæstio non est: an omnia *collective* simul eodem tempore vitari possint? *neque enim omnia simul vitanda occurrunt, neque ulla est in homine facultas destinata illis omnibus simul declinandis*, ut recte notat idem Tournelyus a); ac proinde status hujus quæstionis ad hunc sensum prorsus inepte redigetur. Quæstionis ergo memoratæ sensus solum hic esse potest: an moraliter possibile sit, ut homo cum ordinariis gratiæ auxiliis omnes suas totius vitæ, aut diuturnioris temporis actiones divisim, & successive occurrentes, sed quasi in unum cogitatione collectas ita computet, quin se in ulla earum aliquando vel leviter defecisse agnoscat, sicque sibi hoc conscientiæ testimonium reddere veraciter possit: *mundum est cor meum, purus sum a peccato*, prout de B. Virgine id tanquam certum Ecclesia tenet.

Hæc autem quæstio confundenda non est cum illa altera: an vitari possint venialia omnia *distributive*, seu singula in particulari secundum se considerata, & spectata difficultate, quæ in devitatione cujuslibet singillatim includitur, sine respectu ad difficultatem, quæ ex devitatione successiva plurium, vel omnium exurgit? hoc enim sensu omnia *distributive*, hoc est, singula in particulari cum ordinariis gratiæ auxiliis vitari posse, expedita res est, nec diffitetur Tournelyus, dum ait: *nullum esse singulare peccatum cui vitando justus pares non habeat vires* b). Dum igitur idem Theologus Conclusionem secundam definit: *hominem justum non posse toto vitæ tempore cum auxiliis gratiæ ordinariis vitare omnia peccata venialia*; posse vero juxta tertiam ejus conclusionem *cum auxiliis gratiæ extraordinariis*; conclusio ejus nequit profecto

a) Ibid. in prænotatis.   b) Ibid. Concl. 2. in argumento ex ratione.

fecto intelligi de omnibus *distributive*, seu de singulis venialibus in particulari; quia ad hæc vitanda ipso, ut vidimus, fatente *justus pares habet vires*, puta saltem cum ordinariis gratiæ auxiliis. Sed neque intelligi potest de *omnibus collective* in priori, quem supra indicavimus, quæstionis sensu: quia hoc modo omnia *collective* simul vitare, ex rei natura per se & absolute impossibile est, quæ proinde impossibilitas nec *extraordinariis auxiliis* tolli potest ex ratione ab ipsomet Tournelyo supra allata. Supponit autem Conclusio vitari posse *omnia* venialia cum *extraordinariis auxiliis*; intelligi proinde debet de *omnibus collective* vitandis in altero quæstionis sensu a nobis exposito.

§. CLXXXVIII. Ex præmissa hac observatione facile jam intelligitur, Tournelyum, dum *hominem ad omnia collective venialia peccata vitanda liberum esse negat*; hoc ipso supponere ad ea omnia vitanda cum ordinariis auxiliis eum esse *physice* impotentem; siquidem cum impotentia *physica* consistere libertas nequit. Ex hoc autem principio cohærenter omnino concludit: *Deum non præcipere, ut omnia collective venialia peccata vitentur*: quippe quæ sine *extraordinariis gratiæ auxiliis*, ut Theologus iste pro explorato sumit, vitari *physica potentia* nequeant.

Verum Tournelyani hujus principii, vel potius nudi postulati falsitas jam satis liquet ex (§. CLXXXIII.), ubi ostendimus impotentiam vitandi omnia venialia, proinde & necessitatem peccandi generalem & indeterminatam, non esse *physicam*, sed duntaxat *moralem* (§. CLXXXII. Not. *), quæ voluntatis libertati non præjudicat (§. CLXXXV.) Haud ergo satis providus fuit Doctor Sorbonicus in observando discrimine, quod inter arbitrii *libertatem*, ejusque *potestatem* observandum esse ex S.

Augustino, & Richardo Victorino (§. LXXXVIII.) notavimus, simul autem (§. XCVI.) ostendimus potestatem sufficientem, seu *moralem* non peccandi potentiam abesse posse, salva semper arbitrii ad non peccandum libertate. Non observato hocce discrimine mirum non est, plures cum Tournelyo Theologos non raro in hoc argumenti genere fuisse hallucinatos.

Quare si Tournelyus ex hoc suo postulato, quod *omnia & singula peccata venialia declinare homo non possit*, recte colligi voluit: eum ad ea omnia vitanda *liberum non esse*; ostendere ante omnia ei incumberat, hominem ad *omnia collective* in præfato sensu vitanda, sine *extraordinariis auxiliis*, non *moralis* solum, sed & *physicæ* destitutum esse potentia; id quod tamen falsum esse ex dictis liquet (§. CLXXXII. N. *). Tournelyum igitur in errorem hunc traxisse videtur arbitraria sua *physicæ potentie* notio, quam cum *moralis* potentia in scite eum confudisse supra vidimus (§. XCVIII.)

§. CLXXXIX Quoniam igitur præstructo semel falso, & erroneo principio totam nutare conclusionum feriem necesse est; inde facile patet, quidnam sit de Tournelyano hoc dogmate statuendum, quo dum *Deum præcipere negat*, ut *omnia collective peccata venialia vitentur*; contradicere non veretur Scripturæ: *declinare a malo*; imo *ab omni specie mala nos custodire* præcipienti, Deoque, ut supra Augustinus ajebat, *omnibus hominibus jubendi, ne faciant ullum peccatum, quamvis sit præsciens neminem hoc impleturum*; propter *moralem* nempe impotentiam cum *physicæ* potentia conjunctam; quæ quoniam per *ordinaria* gratiæ auxilia non aufertur (§. CLXXXII.); *extraordinaria* verò de lege communi nemini in hac vita conferuntur (§. eodem): idcirco verissimum esse consequitur, quod SS. Patrum sensa secutus scripsit Anonymus

imus *quamdiu hoc fragile corpus gerimus, sine peccato esse non possumus.* Hanc autem Anonymi doctrinam, quoniam inconsulta prorsus *erroris* censura perstringere veritus non est Cl. J. C. tus : hoc ipso facto suo palam ostendit, in damnanda catholice veritatis doctrina communem se causam fecisse cum Pelagio, qui in sua fidei formula ad Innocentium Pp. missa illos *errare* contendit, qui dicunt : *hominem peccatum vitare non posse*, seu, quod perinde est, *sine peccato vivere, vel esse non posse* *) id quod tamen inter certissimos catholici dogmatis articulos referendum esse satis hucusque demonstravimus.

S 4

CA-

*) Notat Bellarminus Lib. de Scriptoribus Ecclesiast. Symbolum ad Damasum Tomo ultimo Operum S. Hieronymi, quod incipit : *Credimus in Deum Patrem, & absolvitur illis verbis : se imperitum, & malevolum, vel non Catholicum, non me hereticum comprobabit* : non esse Hieronymi ad Damasum, sed Pelagii ad Innocentium Damasi Successorem. Id ostendit S. August. L. de gratia Christi Cap. 30. & tribus seq. ubi dicit : Pelagium misisse ad Innocentium Papam libellum fidei suæ ; & ibidem refert verba ejus Libelli, quæ eadem ipsa sunt, quæ in hoc Symbolo continentur.